

КУЛТУРА

Търси за...

В целия сайт

Култура - Брой 1 (2663), 13 януари 2012

Български | English

ИЗБОРЪТ НА КУЛТУРА
ПОЛИТИЧЕСКА КУЛТУРА
ПИШАТ НИ
НАБЛЮДАТЕЛИ
КУЛТУРЕН КОКТЕЙЛ
АНКЕТАТА НА КУЛТУРА
IN MEMORIAM

Spодели 100 Tweet 0

Венцислав Занков: Несправедливото неравенство

Венцислав Занков (1962) е завършил скулптура в НХА-София през 1988. От тогава до днес стои зад множество инициативи и кураторски проекти, сред които дискуссионен клуб „На тясно“ в Хамбара (2004-2008), вестник „39 грама“ (2005-2008), Фондация за съвременно изкуство „Венцислав Занков“ (основана 2009), Железен орден за съвременно изкуство „Венцислав Занков“ (учреден 2010), „Всичко за мъжа“ (2004-2008), „10 години видеоарт в България“ по идея на Аделина Попнеделева (2006), „White, male, straight“ (2002), [Zet maG] e-zine за изкуство и култура (основан 1999), [Elektrik BG] мейлинг лист за изкуство, култура и комуникации (от 1999) и др. В периода 1997-2008 е хоноруван, а от 2009 редовен преподавател в департамент „Изяжни изкуства“ към НБУ. През 2010 е преподавал скулптура и в НХА. Участвал е в множество групови изложби и други събития. Сред последните му самостоятелни изяви са: „Последният будоар“ - скулптура, кръв, видео, галерия „Райко Алексиев“ СБХ, София (2011); „Нова призрачна живопис/всички вече сме призрци“, галерия Ракурси, София (2011), „Post-романтизъм. Reloaded“ – Български културен институт – Берлин (2011); „Възможно-Невъзможно. Идеини проекти за естетизация на градската среда“ с подкрепата на столична програма „Култура“ 2011; Централен фонд за стратегическо развитие към Настоятелството на НБУ, партньор – Център за култура и дебат „Червената къща“ (2011).

Венцислав Занков е автор на множество публикации в периодичния печат и в интернет.

- Да започнем от края, от изложбата „Последният будоар“. Стори ми се доста обобщаваща и знакова като послание, изпълнена с енергия, а в същото време от нея се излъчваше някаква умора от всичко, което се е случило през последните 20 години...

- Не, умората не е от всичко, което се е случвало, а по-скоро от това, което не се е случвало. Когато има резултати от усилията, човек по-трудно се изморява. Резултатите са стимул да продължаваш. Умората се появява, когато усилията са безкрайни с минимален или без никакъв резултат. Тоест, опитваш се да правиш нещо, да променяш нещо, а се оказва, че си в изходна позиция за пореден път и това е цикличен процес през годините.

- А какво ти се искаше да се случи, какво си се опитвал да променяш през годините?

- Това, което правя, от една страна, е свързано с идеята за някакъв вид справедливост. Но аз отивам малко по-далече. За мен идеята не е за справедливост като равенство, а по-скоро за справедливо неравенство. В случая равностметката показва несправедливо неравенство. В един момент се оказа, че изобщо не е важно какво правиш, а как то се представя. Това е свързано с промяната през 1989 и как се случиха нещата. Според мен, всичко е било режисирано и, както в икономиката има разпределение на пазари и сфери на влияние, така е и в културата – и в национален, и в международен план. Оказа се, че в края на 80-те и началото на 90-те по някакви причини някои хора бяха доста по-подготвени за новия ред и през 1991 те тръгнаха по света. По това време повечето художници не знаеха как да си напишат CV-то по международните стандарти, а други бяха наясно не само с това, а и като цяло с правилата зад т.нар. желязна завеса. Това няма как да дойде от въздуха, защото информация липсваше.

Оттам насетне нещата се развиват. Основното е, че в един момент усещаш как, ако не си в правилния коловоз, с правилните хора, каквото и да правиш, е без значение. Не искам да звуча в духа на световната конспирация, но някак си се вижда. Например, достатъчно говори фактът, че група „Градът“ тръгна с „авангардно“ изкуство и впоследствие се оказа, че двама от участниците са с

К вестник Култура
във Facebook
Харесва ми

4,933 души харесват вестник Култура.

Социална приставка на Facebook

досиета. Тоест, как променяш парадигмата на изкуството и правиш такава група при положение, че хората, които са там, са сътрудничили на ДС. Просто трябва да се навържат нещата и събитията, нищо повече. А може и да не е така; може да е само в моята глава и да оправдавам, примерно, неспособността да се продавам. Защото това е основното – как да се продаваме в един или в друг смисъл. Разбира се, има и вариант, че е хубаво човек да не може да се продава, защото е малко рисково какво точно продаваш.

- Мисля си дали това не е поколенчески проблем; дали по-младите се замислят за тези предпоставени разпределения на силите... Въпреки че и при тях се забелязва стремеж да заявят принадлежност към едни или други полета, а от друга страна и самите „полета“ сякаш се опитват да ги привлекат към себе си.

- Според мен, ако говорим за най-новите, най-активните или най-младите към днешна дата поколения, основната разлика е, че те се опитват да се впишат в света, а не да го променят. Разбира се, може и, вписвайки се, да променяш средата, но мисля, че желанието за промяна на статуквото е на много заден план. Струва ми се, че предишните поколения някак си са мислели повече за това как да променят средата, а не как да се впишат.

- През всички тези години ти май се стремиш към създаване на отделен център, който да се разграничи от всички практики, известни до момента у нас, но ми се струва, че това е самотно занимание. Каква, всъщност, беше целта ти и какви реални пречки си срещал?

- Според мен, случването или възпрепятстването на нещо да се случи тук не зависи от отделния човек, а по-скоро от системата, в която са включени отделните хора. Тоест, от това как функционира системата. Тя, така или иначе, винаги иска да бъде вечна, да няма промени в нея и всяко нещо, което ѝ е външно, се изключва. При това положение вариантите са два – или човек бива прелъстяван, за да стане част от системата, или се изключва. Така че, аз нямам предвид, че някой просто сяда и умишлено пречи.

Другият проблем е, че да се говори днес за културни политики е смешно. Това понятие вече е толкова изхабено. „Културни политики“ се е превърнало в ключово понятие най-вече за писане на проекти и за вземане на пари, което, всъщност, е изпразнено от идеята да се прави наистина някаква политика в културата. Тук дори самата идея за гражданско е изхабена. Оказва се, че някакво човешко действие, идващо отдолу, от полето и целящо да променя някакви неща нагоре в системата е сизифовска, безсмислена работа. Не сме на този етап, че гражданското действие на отделния човек или на група хора да имат някакво следствие в развитието на обществото. Думите са изхабени, езикът е изхабен точно от това, че не стават нещата.

В Хамбара (дискусионен клуб „На тясно“) се казаха много неща в продължение на 3-4 години. Но ентузиазмът на говоренето се сблъска със следствието, че това не произвежда нищо, защото няма чувваемост, няма чувствителност към тези неща. Нямахме никаква реакция от страна на обществото, институциите или тези, които провеждат културни политики. Истината е, че нещата действат, когато има някаква институционализация. Хамбара не може да се институционализира, защото нищо не стои зад него. Зад Червената къща, например, стоят определени интереси, определени политики, които я подкрепят. Това е институция, която легитимира определени неща. Ако няма такава институция, оставаме в някаква свободна гражданственост на действие.

- Според теб, доколко миналото е определящо за това какво се случва в настоящето?

- Миналото за мен е важно дотолкова, доколкото човек си дава сметка за състоянието в момента с оглед бъдещето. За мен то не е свързано с някаква носталгия. И ако ми се зададе въпросът дали, ако можех, бих направил нещо друго през това време, щях да отговоря, че, общо взето, съм доволен и се радвам, че съм свършил всичко това и дори бих го повторил. Единствено съжалявам, че не ми стигна смелост да емигрирам през 1991-92. Повечето ми колеги от академията точно в този период избягаха и сега се срещаме във Фейсбук. Друг е въпросът, като са избягали, как са се развили и какво са извършили на фона на това, което аз съм направил през тези години. Защото може и да живееш по-добре, но дали потенциалът ти ще се развива по начина, по който би се развивал тук. Може пък да се окаже, че тук е имало повече възможности. Но, за съжаление, пак идваме до момента на равностметката, когато се оказва, че от извършеното ефектът е никакъв. Светът, примерно, не знае, че съм направил тези неща и тях все едно ги няма.

- Опитвал ли си да покажеш твои произведения извън България?

- Участвал съм в групови изложби, но самостоятелни не съм правил. Показвал съм предимно технологични работи, когато излязоха новите медии, защото са по-лесно преносими.

- А живописиста, примерно, нямаш ли желание да я покажеш някъде?

- Имам, разбира се. Всъщност, аз съм показвал мои неща на Запад, но само на места, свързани с България. През 1994 в Дом „Витгенщайн“ бях напълнил всички етажи с мои голямоформатни рисунки и стана много хубаво. Обаче ситуацията там е такава, че все едно не си във Виена, а на друга планета. Същото беше и през месец май т.г. в културния център в Берлин. Оказа се, че точно в района около него, в стара фабрична зона, е оформено ново културно средище с огромни частни галерии. И в тях може да се види всичко - китайци, румънци, световни имена, класическа живопис, видео, фотография... По това време имаше Gallery Weekend - в събота и неделя всички обикалят. И какво виждаш – първото е, че това е на пет крачки от нашия център. Второто е, че твоите работи абсолютно могат да стоят там, обаче няма никаква връзка; и че въпросът изобщо не е в това дали са ти хубави работите или не. Въпросът е как се вписваш в тази индустрия и по-точно - кой те вписва. Силно впечатление ми направи, че във всички галерии има стелаж с досиета на художници. И ти разбираш, че това е машина; и за да влезеш в тези папки, не става, като отидеш там, занесеш каталог и кажеш: аз съм еди кой си, правя това, елате да видите. Разбира се, и в чужбина има галерии и галерии. Много хора правят изложби, но какво точно правят, къде ги правят...

- Тази година, обаче, имаше доста твои изложби тук – в „Ракурси“, в Червената къща, в „Райко Алексиев“... В Червената къща показва интересен проект, с който искаше да насочи вниманието към липсващото отношение към финансиране на проекти за скулптура в градска среда. Представените идеи бяха за твои скулптури, с което ти си спечелил финансиране от Столична програма „Култура“. Какво, всъщност, финансира Общината?

- Само проектите. С тази концепция кандидатствах, за да се покаже, че има такива проекти, както и да се изпълнят скулптурите в материал в умален мащаб и да се направят визуализациите. Тоест, всичко почва и свършва дотам. Няма ангажименти, че това, което е показано, ще бъде реализирано и че има някакво бъдеще.

- Направи ми впечатление, че си извадил доста интересни факти за местата, за които си правил проекти - за паметника, който е стоял на мястото на НДК, за квартал Надежда, за площад „Знаме на мира“ в Павлово...

- За мен беше важно да тръгна от мястото и да видя какво може да се направи там, и после да материализирам нещата във вид на скулптура, която да не е просто абстрактно-красива, да не е паметник, а да съдържа някаква символика или нещо, свързано със самото място, с живеенето, с хората, с миналото.

- Обичаш да отправяш провокации, а теб самия какво най-силно те провокира и те кара да действаш?

- През различни периоди и времена е различно. Зависи за какво действие става дума. Защото има различни видове действия – едно е да пускаш видео в интернет, когато беше почти невъзможно в края на 90-те, друго е клубът „На тясно“ и т.н. Едните дейности са публични, а другите са регулярни, като например да си мислиш за разни неща, да рисуваш или да не рисуваш... Въпреки че преди време, когато рисувах поп арт, това беше ангажирано с определени проблеми в обществото, беше някакъв вид реакция. Сега пак правя ангажирани неща, но по-косвено. Призрачните картини, които показах в „Ракурси“, например, са свързани по-скоро с усещането за общото състояние на живеенето, на ценностите, на живота наоколо. Не е както преди, когато директно заявявах, че Пепеляшка се е оженила за пари.

- Според теб, каква е границата на агонията днес, ако се върнем към заглавието на поредицата от твоите кървави акции през 1991 г.?

- Тогава тръгнах от математиката. Това би трябвало да означава, че агонията е безкрайна, но тя има за граница смъртта. Тоест, това е безкрайно умиране и в момента, в който умреш, се стига до друго състояние; тази агония, това умиране може да продължи, докато не се промени нещо радикално. Макар че аз не знам какво тук би могло да се промени радикално. А и изобщо това с радикалните промени май също се изхаби.

- Значи мрачното настояще, за което говориш тогава, също продължава да е безкрайно...

- Да, няма визии по принцип за бъдещето. Идеи дори, мечти дори няма. Мечтите днес не са свързани с нещо друго, освен да се

впишеш по-добре, тоест, да получаваш по-голяма заплата, да ходиш на море, на някои острови... Това са мечтите, а не нещо по-генерално. И аз вече не знам какво. Примерно, ако вземем поезията на Вапцаров, там има съвсем друга идея за съществуване. Тоест, виждаш, че този човек вярва и се бори за нещо друго, различно от това, в което живее в момента. Друг е въпросът това друго какво е и дали ще стане или не. По-важното обаче е, че той си мисли за промяна и звездите над Фамагуста изглеждат по друг начин. Ние, в началото на 90-те, също си мислехме, че демокрацията е свързана с такива звезди, с някакъв нов живот, в който ще е свободно. А виж днес колко глупаво и идеалистично звучи, като кажеш, че тези неща трябва да са на дневен ред.

- Някак много безнадеждно взе да ми звучи на мен. Все пак, какво мислиш да правиш в бъдеще?

- Всъщност, продължавам да мечтая. Сега, например, ми се иска поне един от тези проекти, които бяха в Червената къща, да бъде реализиран, защото виждам интерес у хората, те ги харесват. Това вече е съвсем реално и си е предизвикателство.

- Значи да очакваме някакво развитие.

- Да, непременно. Но искам само още нещо да кажа. Наскоро отидох да видя скулптора Крум Дамянов. Преди време той беше направил един 4-метров конник за Добрич и сега предстоеше да го отлива. Какво се случва, обаче. Когато го вижда, той решава, че не му харесва и започва да го прави наново, въпреки че си е изпълнил договорката и то качествено. Факт е, че сега конникът изглежда по-добре, но се запитах каква мотивация трябва да има човек, за да започне отново, след като преди това се е старал с месеци. Много самокритичност трябва за това. Въпросът е дали правиш изкуство, за да вземеш пари, или вземаш пари, за да правиш изкуство. За мен това е човек за уважение, защото прави нещо отвъд прагматиката. Тази негова нагласа препраща към неща, които са извън злободневието. Виждаш съвсем друго отношение. Може и за някой да е ретро, да е безсмислено, обаче за мен не е. Това ме кара да се замисля какво и как правя аз.

Разговаря **Светла Петкова**

[Коментари от читатели](#) [Добавяне на коментар](#)

[За да добавяте коментари, трябва да се логнете тук.](#)

АРХИВ РЕКЛАМА ЗА КОНТАКТИ ПРИЯТЕЛИ АБОНАМЕНТ РЕГИСТРАЦИЯ

СЕДМИЧНИК ЗА ИЗКУСТВО, КУЛТУРА И ПУБЛИЦИСТИКА
ИЗДАНИЕ НА ФОНДАЦИЯ КОМУНИТАС

© 2012 ФОНДАЦИЯ КОМУНИТАС | Created by CRISD

WebCounter

CF
communitas
foundation

ХРИСТИЯНСТВО
КУЛТУРА

КНИЖАРНИЦА ЗА ХРИСТИАНСКА ЛИТЕРАТУРА
АНДЖЕЛО РОНКАЛИ
БЛАЖЕНИ ВОЛИ XXIII, ПАДА РИМСКА